

Uppreisn frá deyðum

Ólavur Hátún stjórnar, tá oratoriið *Messias* eftir Händel verður framført í Ebenezer og í Vesturkirkjuni

Georg Friedrich Händel

Hanus Kamban

Komandi vikuskifti fáa føringar høvi til at hoyra eitt tað mest sublima verkið í tónleikarsøguni – oratoriið *Messias* eftir tað týskenska tónaskaldið Georg Friedrich Händel. Havnarkórið skipar fyri hesi framførslu, og kórleiðari er Ólavur Hátún, bragdligur nestor í føroyskari kórsangmentan. Til at fylkja kórið hevur Ólavur mannað 105 sangarar. Umframt fólk úr Havnarkórinum luttaka sangarar úr kvinnukórinum *Cantabile*, sangarar úr Ebenezerkórinum og kvinnukórið Suð úr Klaksvík, sum Steinvør Fonn stjórnar, og sum Havnarkórið fyrr hevur havt gott samstarv við. Eisini aðrir stuðlar eru við í kórinum.

Teir fyra solistarnir, ein dansk sangarinda og tríggir íslendingar, hava allir dygga útbúgving, víðfevndar royndir og eina glæsiliga starvsleið. Hallveig Rúnarsdóttir hevur prógv frá Tónlistaháskúlanum í Reykjavík, hevur lært á Guildhall School of Music and Drama í London og hevur havt leiklut í operum eftir m.a. Mozart, Richard Strauss og Donizetti.

Hedwig Rummel, mezzosopran, hevur sungið á altjóða Bach-festivalum og hevur verið gestasolistur í operum og koncertum í Italia. Águst

Ólafsson hevur fingið lærdóm á master class skeiðum hjá so tiltiknum sangarum sum Dietrich Fischer-Diskau og Elisabeth Schwartzkopf, og Snorri Wium hevur havt fast starv við operuna í Coburg og seinni í Detmold. Hann hevur eisini aftan fyri seg fjølbroytt virkseml í tí íslendsku operuni.

Rinaldo og Saul

Georg Friedrich Händel varð føddur í týska býnum Halle í 1683. Hann virkaði sum violinspælari í Hamburg frá 1703. Árin 1706-10 var hann í Italia, har serstakliga neapolitanskur operastíllur fekk ávirkan á hansara tónleik. Í 1710 gjørdist hann kapellmeister hjá Georg, kurfúrsta av Hannover. Tá ið drottning Anne av Bretlandi doyði í 1714, og ongan arving hevði, tók kurfúrstin av Hannover, sum var ættaður beinleiðis frá Jákupi Fyrsta (Sætta av Skotlandi), við

sum kongur í Bretlandi. Händel setti búgv í London og gjørdist ta gitnasta tónaskaldið í ríkinum í 18. øld. Hansara helst kendasta verk – *Wasser Musik* – varð framført tríggjar ferðir í juli 1717 á Themsánni fyri kongi og hansara gestum. Tað fyrsta Royal Academy of Music varð stovnað í 1719, við Händel sum leiðara árin 1719-37.

Händel skapti tilsamans stívliga 40 operur, frá *Almira*, 1705, til m.a. *Rinaldo*, 1711 (við teirri undurfullu ariuni “Cara sposa”), *Orlando Furioso*, 1733 og *Xerxes*, 1738. Longu í 1707 komponeraði hann, staddur í Italia, sítt fyrsta oratorium, *Il Trionfo del Tempo e del Disinganno*, eina allegori, men seinast í 1740-árunum legði hann operaskapan til viks og fór av álvara undir at skriva tónleik til oratoriiir, og í hesum sambandi skapti hann nøkur av sínum mætastu tónlistarligu verkum. Nevnd kunnu

vera *Saul*, 1739, *Samson*, 1743, *Judas Makkabeus*, 1746 og *Jefta*, 1752.

Hóttafall

Tað er vælkent úr listarinnar søgu, hetta at list, sum ger mun og røkkur djúpt, ofta sprettir úr líðing, mótgangi og bakkøstum. Tey, sum hava lisið Egils søgu, minnast, at yrkjarin Egil Skallagrímsson, tá hann hevði lagt seg “upp í snoð” eftir at hava mist sonin, reisti seg aftur við at yrkja “Sonaðorrek”. Okkara klassiski yrkjari Janus Djurhuus skapti sín finasta skaldskap eftir at hava sitið í Vestre fongslí í 80 dagar í 1929. Í hesum ljósi eiga vit at síggja upprunan til oratoriið *Messias*. Eina frásøgn um hetta finna vit í tí gitnu bókini eftir Stefan Zweig – *Sternstunden der Menschheit* (Mannaættar Stjørnustundir), sum er eitt savn av stuttsøgukendum portretum.

Seinnapartin tann 13. apríl 1737

sat tænarin hjá Händel í húsunum í Brooker Street og stuttleikaði sær við at blása sápubløðrur. Bráðliga hvakk hann við, tí húsið “ristist av einum hvøllum braki”. Hann kvikaði sær upp á loftið og sá tá

Händel liggja uttan at røra seg á gólvinum, við stívum eygum og ... hann hoyrði tað græla tungliga úr honum. Hesin stóri maðurin lá við-opin og stynjaði, ella rættari sagt, har komu stynjandi ljóð frá honum, bert veikari og veikari.

Jenkins lækni úr Fleet Street staðfesti, at tað mæta tónaskaldið hevði verið fyri heilabløðing. Høgra lið var lamin. Í fyra mánar livdi Händel uttan meg. Hann kundi ikki ganga, ikki skriva og ikki fáa ljóð úr einum einasta tangenti. Hann fekk ikki tosað, munnklovin hekk skeivur, tí likamið var í tvíningum. Tá ið vinirnir spældu fyri honum, sást ein glæma í eygunum, tunga og likam rørdur seg, men annars var tað, sum var alt likamið fryst. Tann fyrr so sterki maðurin føldi seg sum inni í eini ósjónligari grøv.

Baðini í Aachen

Læknin kendi seg hjálparleysan, men legði vinunum hjá Händel tey ráð at senda hann til tey heitu baðini í býnum Aachen. Læknarnir